

Poznámka na okraj k novému občanskému zákoníku a jeho kritice

eFocus

Po určitém napětí způsobeném opětovným voláním části politiků i části odborné veřejnosti po odložení účinnosti nového občanského zákoníku (NOZ) se zdá, že se situace zklidnila, když vláda nepodlehla narůstající panice a odložení účinnosti, alespoň prozatím, nepodpořila. NOZ tak snad vstoupí v účinnost tak, jak je to již prakticky jeden rok v plánu, tedy 1. 1. 2014.

Otázka zní – je to dobře? Odpověď může vypadat složitě a můžeme donekonečna probírat všechna pro a proti, těžkosti a úskalí, která nová úprava celého českého civilního práva přinese. Z mého pohledu je však odpověď v zásadě jednoduchá. Ano, je to dobře. A můžu dodat – konečně!

Po více jak 20letech čekání se totiž snad odstříhneme od marxisticko-leninského paskvilu držícího pohromadě jen díky obrovskému množství nesourodých záplat a budeme mít relativně kvalitní a moderní úpravu, která bude rozsahem a pojetím obdobná úpravám v moderních demokraciích, úpravu – a to je nejpodstatnější – postavenou na filosofických základech stavících do popředí svobodu jednotlivce a svobodu jeho vůle a rozhodování před neustálou ingerencí a patronizující kuratelou státní moci, která je poměrně velké části nejen našeho politického spektra stále tak blízka.

NOZ samozřejmě není ideální a má dost much a nedostatků. Ty ale nejsou fundamentálního charakteru a zachování současného stavu by zcela jistě bylo významně horší variantou. V této souvislosti nelze než nepodotknout, že nikdo není schopen napsat perfektní normu, která by se nesetkala s kritikou. U tak komplexního kodexu, jakým NOZ bezpochyby je, by bylo velice naivní se domnívat, že nebude mít žádné nedostatky. Navíc novelizace a drobné úpravy a doplňování obdobných kodexů v zahraničí jsou poměrně běžnou praxí, a to nejen z důvodu potřeby reagovat na neustálý vývoj.

Je zřejmé, že odložení účinnosti NOZ by se rovnalo jeho faktické popravě. Ať již totiž bude povolební uspořádání po příštích volbách do Poslanecké sněmovny PČR jakékoli, s největší pravděpodobností by se účinnost NOZ odsunula na neurčito a celá reforma našeho soukromého práva by se tiše poslala k ledu a současný zcela nevyhovující stav by byl nadále, zřejmě k potěšení mnohých, konzervován.

V této souvislosti je třeba zásadně odmítnout argumenty oněch příznivců současného stavu o tom, že jsme si na dosavadní úpravu již zvykli a chabé pokusy tvrdit, že nejkřiklavější nedostatky, chybějící části a interpretační problémy již odstranila a napravila judikatura. Takové argumenty totiž svědčí nejen o zásadní neznalosti věci, ale především o, v našem prostředí již bohužel tradiční, neznalosti úprav soukromého práva nejen v tradičních demokraciích, ale i v postkomunistických zemích (nejen) v našem sousedství. Navíc judikatura u nás nejen, že většinu zásadních nedostatků neodstranila, ale je zcela roztržštěná, nejednotná, častokrát si odporující a svým rozsahem zásadně nedostatečná.

Rovněž argumenty odpůrců NOZ typu, že se bude jednat o obrovský zásah do současného stavu věcí, který způsobí obrovské problémy, a se kterým se všichni budeme „srovnávat“ dlouhá léta, je třeba odmítnout, a to i když jsou svým způsobem pravdivé. Ano, NOZ a související ZOK, ZMPS (a další

předpisy, které - bohužel - dosud připraveny nejsou) budou znamenat zásadní změnu. Ano, vstup NOZ a dalších souvisejících předpisů v účinnost jistě způsobí nemalé problémy. Budme ale realisté a budme upřímní. K obdobným změnám dochází a v nedávné době k nim došlo nejen v několika postkomunistických zemích s historií podobnou naší (jako např. Rumunsko, kde zcela nový občanský zákoník je účinný od roku 2011, Maďarsko, kde nový občanský zákoník vstoupí v účinnost 1. 1. 2014), ale i v zavedených demokraciích (Quebec - 1991, zásadní revize holandského občanského zákoníku - 1992). V žádné ze zemí, která podobnou změnu podstoupila, k nějaké zásadní revoluci či k nějakému kolapsu nedošlo. Naopak daná změna většinou znamenala upevnění základních principů a práv, posílení právního vědomí a ochrany a vymáhání práva.

Co je však v této souvislosti zarážející a mělo by vést k hlubšímu zamyšlení je skutečnost, že poměrně hlasitý odpor k NOZ přichází z řad odborné veřejnosti, včetně advokátů. Odpor politiků lze chápat jako součást politického boje, vyjadřování vlastních politických názorů či, u odpůrců ze strany dnešní opozice, standardního blanketního odsuzování všeho, co v parlamentu prosadila současná vládní koalice. Odpor odborné veřejnosti by však měl být postaven na zcela jiných základech, tedy na věcné a argumentačně silné diskusi. Bohužel se ukazuje, že tomu tak ve velké většině není a výtky pramení často z neznalosti (nejen NOZ). Přestože byl odborné veřejnosti dán relativně dostatečný časový prostor na seznámení se s novou úpravou, je zřejmé, že tento čas prozatím zdaleka nebyl plně využit. O tomto ostatně svědčí i množství a obsah přípravných seminářů a přednášek, které, dle mého názoru, neodpovídají povaze, rozsahu a důležitosti celé věci.

Je samozřejmě otázkou do jaké míry je dané způsobeno nedostatkem času kolegů, nedostatkem příležitostí či nutnosti již nyní své klienty seznamovat s novou úpravou či poměrně velkou finanční náročností seminářů a doprovodných publikací k NOZ, což pro některé z kolegů samozřejmě může být silně odrazujícím faktorem. Nicméně na daném příkladu se ukazuje hlouběji zakořeněný problém, se kterým se naše advokacie potýká, a tím je otázka vzdělávání a sebevzdělávání. Na jedné straně zde totiž stojí obecná a ze strany ČAK dosud významně akcentovaná „povinnost“ advokáta znát veškeré právní předpisy a obrovské množství předpisů produkovaných jak naším parlamentem a státní správou, tak Evropskou unií a na straně druhé je zde diskutabilní systém právního vzdělání, jakož i vzdělávání advokátních koncipientů a vlastně neexistující systém dalšího vzdělávání advokátů.

ČAK jako regulátor advokátního stavu jen stěží ovlivní (a nemělo by to být ani jejím cílem) potřebnou reformu univerzitního vzdělání právnického směru. Nicméně ČAK může a měl by ovlivňovat systém vzdělávání advokátních koncipientů a případně být i motorem dalšího vzdělávání advokátů. V tomto ohledu však dosavadní snahy ČAK bohužel nepřinesly pozitivního výsledku.

NOZ je svým rozsahem unikátním předpisem a právě příprava na jeho implementaci a problémy s ní spojené ukazují, že je potřeba minimálně obnovit a znovu zahájit vážnou a zásadní diskusi o tom, jaký vzdělávací systém naše advokacie má, jak jej případně změnit a především zlepšit a rovněž, zda a jakým způsobem zavést systém dalšího vzdělávání advokátů - povinného či dobrovolného - a v jakém rozsahu, specializacích apod. Součástí této diskuse by samozřejmě měly být otázky role ČAK, a to jak ve vztahu k zavedení změn, tak zajištění, organizace a financování či, alespoň, spolufinancování celého systému dalšího vzdělávání.

Mgr. Tomáš Matějovský,
partner, advokát

[CMS Cameron McKenna v.o.s.](#)

Na Poříčí 1079/3a
110 00 Praha 1

Tel.: +420 296 798 808

Fax: +420 221 098 000

e-mail: Prague@cms-cmck.com

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Advokátní kancelář Eversheds Sutherland posiluje svůj nemovitostní tým](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #9: AI - nová infrastruktura světa, nebo přepálený příběh?](#)
- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [Mgr. Helena Freyová, posiluje CEE Attorneys v oblasti M&A, Corporate Strategy & Technology](#)
- [Evropská unie rozšiřuje regulaci AI. Obsah generovaný nebo upravený umělou inteligencí musí být pro uživatele rozpoznatelný](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #8: Umění jako investice: mezi vášní a rizikem](#)
- [ATREUM a K2 LEGAL se spojují: vzniká silná kancelář pro stavebnictví, technologie a byznys](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #7: Tam, kde vznikají unicorny - Jak přemýšlí venture capital](#)
- [Festival jako prestižní teambuilding](#)
- [Spojení Generali České a Právní ochrany D.A.S. přináší první výhodu: navýšení pojistného limitu na 5 milionů](#)
- [Ocenění Flamma získaly Ivana Janů, Jitka Chizzola, Ženy v právu a projekt Máš na to nadace Evy Pavlové](#)